

Self-Identification in an Ever-Changing World

Source Sheet by Effie Klein

בראשית ה':כ"ט

(כט) וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יַנְחֵמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמִעֲבֹן יְדֵינוּ
מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אָרְרָה יְהוָה

Genesis 5:29

(29) And he named him Noah, saying, "This one will provide us relief from our work and from the toil of our hands, out of the very soil which the LORD placed under a curse."

מדרש תנחומא, בראשית י"א:ו'

(ו) ומהו מַמַּעֲשֵׂנוּ וּמִעֲבֹן יְדֵינוּ. קדם שְׁנוּלֵד נח לא כָּשְׁהוּ זורעין היו קוצרין, אֶלָּא היו זורעין חטים וקוצרים קוצרים. כִּינן שְׁנוּלֵד נח חזר העולם לִישׁוּבוֹ, קָצְרוּ מֵה שְׁזָרְעוּ, זורעין חטים וקוצרין חטים. שְׁעוֹרִים וקוצרין שְׁעוֹרִים. וְלֹא עוֹד אֶלָּא עַד שֶׁלֹּא נוֹלֵד נח עוֹשֵׂין מְלֹאכָה בִּידֵיהֶם לְכַף כְּתִיב וּמִעֲבֹן יְדֵינוּ. נוֹלֵד נח הִתְקִין לָהֶם מִחֲרָשׁוֹת וּמַגְלוֹת וקָרְדָּמוֹת וְכֹל כְּלֵי מְלֹאכָה.

Midrash Tanchuma, Bereshit 11:6

(6) What do the words *in our work and in the toil of our hands* (ibid.) imply? Prior to Noah's birth, men did not reap what they sowed. They would sow wheat and reap thorns and thistles, but when Noah was born, the world reverted to normal: Wheat was sown and wheat was reaped; barley was sown and barley was reaped. Furthermore, prior to Noah's birth, men performed all

their labor by hand, as it is written: *And in the toil of our hands*, but after Noah was born, plows, scythes, axes, and other implements were introduced.

סנהדרין קי"ג ב:ג'

ת"ר רשע בא לעולם חרון בא לעולם שנא' (משלי יח, ג) בבא רשע בא גם בוז ועם קלון חרפה רשע אבד מן העולם טובה באה לעולם שנא' (משלי יא, י) ובאבוד רשעים רנה צדיק נפטר מן העולם רעה באה לעולם שנאמר (ישעיהו נו, א) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק צדיק בא לעולם טובה באה לעולם שנאמר (בראשית ה, כט) זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו:

Sanhedrin 113b:3

The Sages taught in a *baraita*: When a wicked person comes into the world, wrath comes into the world, as it is stated: “When the wicked comes into the world, contempt also comes, and with ignominy, reproach” (Proverbs 18:3). When a wicked person is eliminated from the world, good comes into the world, as it is stated: “And when the wicked perish there is jubilation” (Proverbs 11:10). When a righteous person passes from the world, evil comes into the world, as it is stated: “The righteous perishes and no man lays it to heart; and merciful men are taken, none understand that due to the evil the righteous is taken” (Isaiah 57:1) When a righteous person comes into the world, good comes into the world with him, as it is stated with regard to Noah: “This is one who shall comfort us for our work and the toil of our hands” (Genesis 5:29).

בראשית ו':ט'

(ט) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ נִחְאֵישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרֹתָיו אֶת־הָאֱלֹהִים
הַתְּהַלְּקֵי־נֹחַ

Genesis 6:9

(9) This is the line of Noah.—Noah was a righteous man; he was blameless in his age; Noah walked with God.—

סנהדרין ק"ח א:י"ז

[בראשית ו, ט) אלה תולדות נח] נח איש צדיק תמים היה בדורותיו
א"ר יוחנן בדורותיו ולא בדורות אחרים וריש לקיש אמר בדורותיו כ"ש
בדורות אחרים

Sanhedrin 108a:17

§ With regard to the verse: **“These are the generations of Noah; Noah was a righteous man, and wholehearted in his generations”** (Genesis 6:9), **Rabbi Yoḥanan says:** Relative to the other people **of his generation** he was righteous and wholehearted, **but not** relative to those **of other generations**. **And Reish Lakish says:** **In his generation** he was righteous and wholehearted despite being surrounded by bad influences; **all the more so** would he have been considered righteous and wholehearted **in other generations**.

תורה תמימה על התורה, בראשית ו' ט:ד'

(ד) בדרתיו. מהו בדרתיו, רבי יוחנן אמר, בדורותיו ולא בדורות אחרים, וריש לקיש אמר, בדורותיו וכל שכן בדורות אחרים ט"למ"ד ולא בדורות אחרים הפירוש הוא שאם היה בדורות צדיקים לא היתה צדקתו שלו נחשבת, ולמ"ד וכש"כ בדורות אחרים הכונה שאם היה בדורות של צדיקים היה לומד ממדותיהם, בעוד שעתה רואה אך במעשה הרשעים.

ולא נתבאר מי דחקו לר' יוחנן לפרש לגנאי בעוד שאפשר לפרש לשבח, וי"ל דר"י לשיטתיה במ"ד אמר שם דנח מחוסר אמנה היה שלא האמין במבול ולכן לא בא אל התבה כל זמן שלא שטף המבול,

יעוי"ש דלמד כן, א"כ לדידיה באמת לא היתה בו שלמות האמונה כמו בצדיקים זולתו, וא"כ קשה הלשון צדיק תמים היה בדורותיו, ולכן הסיב הלשון בדורותיו ולא בדורות אחרים להורות בזה על מניעת שלמות צדקתו, וע"ע מש"כ לקמן פסוק ט"ז אות כ"ב. -

ודע דמסדר התפלה למוסף דר"ה כפי הנראה הכריע כמ"ד בדורותיו לגנאי, שכן כתב שם, וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים בהביאך את מי המבול לשחת כל בשר מפני רוע מעלליהם על כן זכרונו בא לפניך, והלשון על כן אינו מבואר על מה סובב ונמשך, אמנם אם מכוין להדרשא בדורותיו לגנאי יתפרש הלשון והענין שנח בזכות עצמו לא היה כדאי להפקד בדבר ישועה, ורק כשזכר הקב"ה מעשיהם הרעים של אנשי דורו זכר אותו לטובה, שלעומתם היה צדיק, ומוסב לפי"ז הלשון על כן אל הלשון מפני רוע מעלליהם. ולפי המבואר בירושלמי ע"ז פ"א ה"ב ובויק"ר ר"פ כ"ט דמסדר התפלה אתה זוכר הוא רב, וידוע דר' יוחנן קיבל מרב,

(חולין צ"ה ב' ורמב"ם בהקדמה ליה"ח), א"כ אזיל ר' יוחנן בשיטת רב רבנו. -

ומה שכתוב בדורותיו ולא בדורו, כתב בספורנו מפני שהיה במקצת דורי של מתושלח ושל למך, ולדעתי אין זה מספיק, שהרי כל אדם בהמשך ימי חייו יש לו דור כביר ממנו וצעיר ממנו לימים. ואמנם אפשר לומר דבא לשון זה לרמז מש"כ הרמב"ם במורה בפרק מ"ז מחלק שני, שאורך השנים של הדורות הראשונים שבתורה היה רק ביחידים הנזכרים בתורה ושאר בני אדם בדורות ההם היו חיים בערך מספר השנים הרגילים אצלנו, יעו"ש, ורמב"ן ס"פ בראשית השיג עליו בדברים קשים, וממה שכתבנו יש סמוכים לדעת הרמב"ם, דלכן כתיב בנח בדורותיו, מפני שבאורך שנות חייו ראה כמה וכמה דורות מאנשים המונים שעברו, ובכולם אחז בצדקתו וישרו. .

(סנהדרין ק"ח א')

Torah Temimah on Torah, Genesis 6:9:4

...

בראשית ז:ז

(ז) וַיָּבֵא נְחֹכְנִיּוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בָנָיו אֵתוֹ אֶל־הַתֵּבָה מִפְּנֵי מַי הַמַּבּוּל

Genesis 7:7

(7) Noah, with his sons, his wife, and his sons' wives, went into the ark because of the waters of the Flood.

בראשית רבה ל"ב:ו

(ו) (בראשית ז, ז): וַיָּבֵא נְחֹכְנִיּוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּגו', אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן נִחְמָסְרָא אַמְנָה הִיא, אֱלוּלֵי שְׁהִגִּיעוּ הַמַּיִם עַד קַרְסְלֵיוֹ לֹא נִכְנַס לַתֵּבָה.

Bereishit Rabbah 32:6

...

מחזור לראש השנה - אשכנז, תפילת מוסף, יום ראשון של ראש

השנה, זכרונות נ"ט-ע"ח

וְגַם אֶת נְחֹכְנֵי וְאִשְׁתּוֹ וְנְשֵׁי בָנָיו בְּדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים בְּהִבְיָאָה אֶת מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי רַעַמְעֵלְיָהֶם.

עַל כֵּן זְכוּרֵנוּ בָּא לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְהַרְבוֹת וְרַעוּ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל. וְצִאֲצֵאוּ כְחוֹל הַיָּם.

כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נְחֹאֵת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם:

**Machzor Rosh Hashanah Ashkenaz Linear, Musaf, First Day of Rosh Hashana,
Zikhronot 59-78**

And No'ach too, You remembered with love, and [therefore] decreed for him a promise of deliverance and compassion, when You brought the flood-waters to destroy all flesh because of the wickedness of their deeds. Therefore, his remembrance came before You, Adonoy, our God, to multiply his seed like the dust of the earth, and his descendants as the sand of the sea; as it is written in Your Torah; “And God remembered No'ach and all the beasts and all the cattle that were with him in the Ark, and God caused a wind to pass over the earth, and the waters were calmed.”

בראשית ו'ז-ח'

(ז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲמַחֶה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־בְּרֵאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם
עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחַמְתִּי כִּי עָשִׂיתֶם (ח) וְנֹחַ
מָצָא חֵן בְּעֵינַי יְהוָה (פ)

Genesis 6:7-8

(7) The LORD said, “I will blot out from the earth the men whom I created—men together with beasts, creeping things, and birds of the sky; for I regret that I made them.” (8) But Noah found favor with the LORD.

בראשית רבה ל"י

(י) אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ (בראשית ו, ט), רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי נְחֻמָּיָה,
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִשָּׁל לְשׂוֹר שָׁהִיּוּ לוֹ שְׁנַי בָּנִים אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן אָמַר
לְקָטָן הִלֵּךְ עִמִּי וְאָמַר לְגָדוֹל בּוֹא וְהִלֵּךְ לְפָנַי. כִּף אֲבָרְהָם שָׁהִיּוּ כַחוּ יִפָּה
(בראשית יז, א): הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תַמִּים, אֲבָל נִחְשָׁהִיּוּ כַחוּ רַע, אֶת
הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ

Bereishit Rabbah 30:10

...

Source Sheet created on Sefaria by Effie Klein